

fot. Nobiles

ŻYJ KOLOROWO

Z ich pomocą możemy niemal dowolnie kreować wnętrza naszego domu. Przemalowanie ścian i sufitów to z pewnością najtańszy sposób na gruntowną zmianę wystroju naszego najbliższego otoczenia. Kolory mogą pobudzić zarówno zmysły, jak i wyobraźnię, podsuwając całkiem nowe pomysły aranżacyjne. A wybór jest naprawdę olbrzymi... Jednak podobnie, jak nie tylko szata zdoła ozdobić człowieka, tak również o wyborze farby do wnętrza nie powinna decydować jedynie uroda jej odcienia.

Cezary Jankowski

Oprócz walorów dekoracyjnych, farby do ścian wewnętrznych i sufitów powinny charakteryzować się trwałością barw i znikomą emisją szkodliwych substancji, a także zapewniać możliwość łatwego zmywania zabrudzeń.

Podobnie jak w grupie farb elewacyjnych, dominują wśród nich wyroby akrylowe o dużej zdolności krycia, matowe bądź o jedwabistym połysku. Zróżnicowanie cenowe w tej rodzinie wyrobów jest ogromne – farby z pozoru podobne mogą różnić się ceną nawet o kilkaset procent. Z reguły produkty o cechach optymalnych znajdziemy w średnim przedziale cenowym (ok. 8-10 zł za litr), w asortymencie markowych firm. Farby bardzo tanie przy pracach remontowych wymagają najczęściej wielokrotnego nakładania. Ostrożnie należy również traktować farby drogie, reklamowane jako kryjące przy jednokrotnym malowaniu; w praktyce możliwość taka istnieje, zachodzi jednak jedynie w przypadku pokrywania czystego, jednobarwnego podłoża o bardzo wyrównanej chłonności.

Jak ocenić farbę?

Trudno jednoznacznie oszacować jakość farby na podstawie informacji handlowych czy też instrukcji zamieszczanych na opakowaniach; nieocenioną pomocą będzie tu z pewnością opinia doświadczonego malarza. Fachowcy doskonale wiedzą, które farby przy swojej umiarkowanej cenie wykazują zadowalające własności. Wiedza ta może okazać się dla nas wyjątkowo cenna, gdyż farba to produkt, którego wady ujawniają się najczęściej dopiero w trakcie kilkuletniej eksploatacji wykonanej powłoki malarskiej, a w najlepszym razie tuż po pomalowaniu ścian. Jeśli jednak jesteśmy zdani na własną decyzję, za dosyć dobry wyznacznik jakości możemy uznać cenę wyrobu.

W praktyce można wyróżnić trzy przedziały cenowe: farby tanie – w cenie do 5 zł/litr, w umiarkowanej cenie – do 10 zł/litr i drogie – ok. 20 zł/litr. Farby z najniższej „półki cenowej” ze względu na niską odporność na wycieranie oraz niewielką zdolność krycia nadają się raczej do zastosowań podrzędnych. Najszerze zastosowanie mają farby ze średniego przedziału cenowego, które przy malowaniu wnętrza mieszkalnych powinny być podstawowym materiałem do wykończe-

nia większości pomieszczeń. Wprawdzie w obrębie tego przedziału występują dość znaczne różnice własności użytkowych, jednak pewną gwarancję da nam nabycie wyrobu uznanego, **sprawdzonego producenta**. Farby najdroższe natomiast są raczej przeznaczone do wykonywania powłok malarskich w obiektach użyteczności publicznej, np. hotelach, gdzie warunki użytkowania wymagają od nich szczególnej trwałości, a przepisy – spełnienia rygorystycznych wymogów higienicznych.

Większość gotowych do użycia farb przeznaczonych do malowania ścian i sufitów to **wodne dyspersje tworzyw sztucznych**, komponowane z różnych żywic polimerowych, modyfikowanych dodatkami poprawiającymi własności użytkowe. W praktyce przyjmuje się ogólny podział na kilka grup wyrobów, zależnie od głównego składnika powłokotwórczego, choć w rzeczywistości farby najczęściej zawierają mieszaninę różnych spoiw. Dlatego gotowy wyrób może znacznie odbiegać od własności charakterystycznych dla spoiwa podstawowego i jedynie badania laboratoryjne pozwalają na szczególnie dokładne określenie jego parametrów.

Farby do zadań specjalnych

Należą do nich produkty o **szczególnych właściwościach**, znajdujące zastosowanie wszędzie tam, gdzie zwykła farba nie zapewni zadowalającego krycia bądź efektu dekoracyjnego, lub też nie sprosta

1 Bardzo interesujące efekty daje zastosowanie farb strukturalnych (fot. Fox Dekorator)

trudnym warunkom eksploatacyjnym. Są wśród nich **farby izolujące** – rozpuszczalnikowe o spoiwie alkidowym, dające matową powłokę, przeznaczone do likwidacji zacieków czy zażożeń od nikotyny. Farby te mogą być stosowane jako docelowe pokrycie lub podkład pod standardową powłokę akrylową.

Do pomieszczeń o specjalnych wymogach przeznaczone są **farby o dużej odporności na stałe zawilgocenie**. Umożliwiają one wielokrotne zmywanie – nawet do 20 000 cykli testujących. Wytwarza się je na bazie wodorozcieńczalnego kopolimeru lateksowo-akrylowego. W połączeniu ze wzmacniającą tapetą z włókna szklanego służą do wykańczania tzw. pomieszczeń „mokrych”: łazienek, kuchni, pralni itp.

Ciekawe efekty dekoracyjne można uzyskać stosując **farby mozaikowe**. Różne tempo wysychania wchodzących w ich skład komponentów pozwala na mechaniczne (przy pomocy wałka, szmatki lub pędzla) zdejmowanie niezaschniętych fragmentów, co umożliwia uzyskanie fantazyjnych, wielobarwnych wzorów.

Na pograniczu farb i tynków klasyfikowane są **farby strukturalne** **1**, nakładane grubą warstwą przy użyciu szpachli. Po wstępnym przeschnięciu powierzchnię powłoki fakturujemy wałkiem, co nadaje jej pożądaną strukturę.

Barwa i faktura

Farby do ścian i sufitów dostępne są najczęściej w kolorze białym, choć niektóre firmy produkują również gotowe wyroby w innych kolorach. Na zamówienie można uzyskać **dowolny odcień z niemal nieograniczonej palety barw** zawartej we wzornikach producentów **2**. Farbę o konkretnym kolorze przygotowuje się metodą przemysłową w firmowym mieszalniku, gdzie do białej farby-bazy dodawane są pigmenty ze sterowanego komputerowo dozownika. Zależnie od rodzaju farby, podłoża i techniki malowania, możemy uzyskać zróżnicowane powłoki, od zdecydowanie matowych, przez lekko błyszczące, aż po pełny lub tzw. satynowy połysk.

Przy zakupie większej ilości farby przygotowywanej w mieszalniku warto skorzystać z **możliwości otrzymania próbki preparatu** – malując nim fragment ściany, możemy sprawdzić czy wybrany kolor nam odpowiada. Ocena barwy jedynie na podstawie wzornika kolo-

rów może być myląca, zarówno ze względu na niewielką powierzchnię „listków” (kolor na dużej powierzchni zawsze wydaje się bardziej intensywny), jak i na specyfikę sklepowego oświetlenia (używane tam powszechnie świetlówki sprawiają, że barwa może znacznie różnić się od tej, jaką uzyskamy w warunkach oświetlenia domowego). Malowanie próbne pozwoli nam też ocenić stopień połysku powłoki.

Z pomocą barw możemy kreować wnętrza naszego domu nie tylko w zakresie stylistyki; kolor i jego odcień mają

2 Wzornik ułatwia wybór odpowiedniej barwy; producenci farb często udostępniają pojedyncze paski z kilkoma odcieniami jednego koloru (fot. B.M. Polska)

Rodzaje farb

- **polioctanowe** – można nakładać je na cienkie powłoki z farb klejowych, wykazują jednak znaczny skurcz przy wysychaniu, co przy wielokrotnym malowaniu może powodować łuszczenie się powłoki;
- **akrylowe** – farby o uniwersalnym zastosowaniu; wykazują dobrą elastyczność, przyczepność do podłoża oraz wysoką zdolność krycia. Ich zaletą jest także wysoka paroprzepuszczalność. Tworzą gładką i trwałą powłokę; można nimi malować wszelkie pomieszczenia domowe;
- **lateksowe** – charakteryzują się dużą odpornością na ścieranie, elastycznością, a także wysoką paroprzepuszczalnością. Można pokrywać nimi ściany wymagające częstego zmywania; szczególnie polecane do pomieszczeń „mokrych”: kuchni, łazienek, pralni;
- **alkidowe** – dają szczelną, odporną na wodę powłokę o wysokiej przyczepności do podłoża. Ich składniki wykorzystywane są głównie w farbach izolujących (na plamy); farby o spoiwie alkidowym służą też do wykonywania, w zastępstwie farb olejnych, matowych lamperii;
- **mineralne** (wapienne, metylocelulozowe) – obecnie rzadko wykorzystywane ze względu na niską trwałość uzyskiwanych z nich powłok; stosowane tylko w pomieszczeniach suchych. Dostępne są w postaci białego proszku rozpuszczalnego w wodzie.

bowiem duży wpływ na postrzeganie przestrzeni w pomieszczeniu. Umiejętnie posługując się kolorami, można w pewnym stopniu **zniwelować „defekty” przestrzenne**. Niski sufit „podniesiemy” malując go na biało, ściany zaś – na ciemno. Jeśli chcemy obniżyć optycznie pomieszczenie zbyt wysokie, pomalujmy je w szerokie poziome pasy **3**. Mały pokój lepiej wykończyć farbą w jasnym kolorze – ciemne ściany zmniejszą go wizualnie. Zbyt długie pomieszczenie skrócimy pokrywając ciemną powłoką ścianę naprzeciw wejścia, i odwrotnie – wydłużymy, jeżeli ściana ta będzie jaśniejsza niż pozostałe. Użycie farby strukturalnej pozwoli nam zamaskować drobne nierówności podłoża, natomiast pokrycie go farbą dającą wysoki połysk podkreśli wszelkie jego niedoskonałości.

Ściśle związana z wyborem farby jest również konieczność konserwacji ścian. **Najłatwiej utrzymać w czystości powłoki malarskie o gładkiej powierzchni** – wolniej gromadzi się na nich kurz, a ewentualne zabrudzenia nie wnikają w drobne nierówności. Oczywiście, gładkość uzyskanej powłoki zależy też w dużej mierze od wyrównania podłoża; efekt idealny uzyskamy jedynie na ścianach pokrytych gładzią gipsową lub płytami gipsowo-kartonowymi.

3 Tak pomalowane pomieszczenie wydaje się niższe i zarazem przytulniejsze (fot. TBD)

Należy jednak pamiętać, że faktura ściany zależy także od sposobu nakładania farby, jej rozplywności oraz gęstości. Użycie wałka z długim runem da efekt „skórki pomarańczy”, malując zatem „na gładko” należy używać wałków o krótkim włosiu.

Najwięcej zabiegów wymagają ściany wykończone farbami strukturalnymi. Efekt zdecydowanej faktury z pewnością

może być interesujący, jednak powierzchnie takie trzeba systematycznie odkurzać, gdyż we wszelkich nierównościach i zagłębieniach gromadzi się kurz, który z czasem może trwale przywierać do farby. Fakturowana powierzchnia wymaga też znacznej większej ilości farby przy odnawianiu.

Przygotowanie podłoża

Od staranności, z jaką przygotujemy podłoże, w znacznym stopniu zależy końcowy efekt malowania, a także trwałość powłoki. Ściany i sufity muszą przede wszystkim zostać **oczyszczone** z luźno przylegających zanieczyszczeń: kurzu i wszelkiego rodzaju osadów. Zabrudzenia, które nie dają się usunąć przez zmywanie, trzeba przed malowaniem **pokryć farbą izolującą**, aby nie prześwitywały przez powłokę.

Niemalych problemów mogą przysporzyć **ściany pomalowane uprzednio farbami klejowymi lub wapiennymi**, gdyż przyczepność tych powłok jest znikoma, a pod wpływem wody zawartej w kładzonej na nie nowej farbie pęczniają i odpadają. Dlatego takie pokrycia najlepiej całkowicie usunąć, zeskrobując je po wcześniejszym nawilżeniu. Ze względu na nieuniknione podczas takiej operacji uszkodzenia tynku, oczyszczone powierzchnie najczęściej gruntuje się i zacierza gładzią gipsową, co gwarantuje ładny wygląd odnawianej płaszczyzny.

Sporego nakładu pracy wymaga również likwidacja tzw. **lamperii malowanej**

>> Dobieramy farbę do wnętrza

Wyroby o optymalnych cechach do stosowania w **pokoju dziennym** to farby akrylowe ze „średniej półki” cenowej. **Sień, przedpokój i korytarze**, ze względu na ich intensywne i specyficzne użytkowanie, najlepiej pokryć farbą umożliwiającą częste zmywanie ścian, np. akrylowo-lateksową. Dobrym rozwiązaniem będzie również pomalowana powłoką lateksową tapeta z włókna szklanego. **Łazienka i kuchnia** to miejsca szczególnie narażone na działanie wody i wilgoci; sufit i ściany niepokryte okładzinami ceramicznymi malujemy tu farbami odpornymi na wilgoć i pozwalającymi na szorowanie z użyciem środków czystości. W **pomieszczeniach gospodarczych** wystarczające i ekonomiczne będzie zastosowanie tanich farb emulsyjnych, gdyż i tak ich ściany wymagać

fot. Vox Industrie

będą częstego odnawiania. Do **sypialni** zalecane są farby o wysokiej paroprzepuszczalności; cecha ta umożliwi wchłanianie nadmiaru wilgoci przez ściany i utrzymanie we wnętrzu zdrowego klimatu. **Pokoje dziecięce** to, jeśli chodzi o utrzymanie nieskazitelnej powierzchni powłok malarskich, miejsca „wysokiego ryzyka”. Ponieważ ich ściany trudno nam będzie uchronić przed malarskimi zapędami naszych pociech, dlatego lepiej malować je farbami tanimi, licząc się z koniecznością częstego odnawiania.

fot. Deger

farbą olejną. Jeśli powłoka mocno trzyma się podłoża, a jej powierzchnia jest dostatecznie gładka, należy ją przeszliować papierem ściernym, a następnie pomalować farbą przeznaczoną na podłoża malowane powłoką olejną. Jeżeli natomiast farba olejna łuszczy się, trzeba będzie ją w całości usunąć, co najczęściej wymaga skucia wierzchniej warstwy tynku i nałożenia nowej zaprawy wyrównującej.

Przed malowaniem konieczne będzie również **uzupełnienie wszelkich ubytków tynku**, miejsc po wrętkach i gwoździach, pęknięć itp. Na gładkich tynkach gipsowych uszkodzenia tego typu łatwo naprawić gipsem szpachlowym, a następnie przeszliować. Do renowacji tynków tradycyjnych należy używać gipsu zmieszanego z piaskiem, co pozwoli na zachowanie jednolitej faktury na całej powierzchni ściany. Kłopotliwe w naprawie są występujące głównie na stropach pęknięcia, spowodowane przemieszczaniem się elementów konstrukcyjnych. Defektu tego nie można trwale wyeliminować, gdyż po pewnym czasie rysy znów się pojawiają. W takich miejscach warto spróbować wypełnienia poszerzonych wcześniej rys masą akrylową, którą można malować, a której elastyczność uchroni przed ponownym ich powstawaniem. W ten sposób naprawia się zarówno pęknięcia na połączeniach płyt gipsowo-kartonowych, jak i te pojawiające się na tynkach tradycyjnych.

Technika malowania

Ściany oraz sufity najlepiej i najwygodniej malować **wałkiem 4**, zwłaszcza że przy użyciu teleskopowego drążka można będzie pokryć farbą całe pomieszczenie nie odrywając stóp od podłogi.

Większość farb na rynku dostępna jest w stanie gotowym do użycia – po dokładnym wymieszaniu można nakładać je na ściany. Niekiedy jednak – przy malowaniu starych powłok – należy je rozcieńczyć zgodnie z zaleceniami producenta, co pozwoli na utworzenie dobrze przylegającej warstwy podkładowej.

Powłokę nakłada się **najczęściej dwuwarstwowo** – w odstępie co najmniej 3-4 godzin. W przypadku farb przeznaczonych do malowania jednokrotnego należy pamiętać o ich dużej lepkości, która zwiększa niebezpieczeństwo odrywania się starej powłoki od podłoża, co daje efekt „nawijania się” jej na wałek. Ponad-

Farba a rodzaj podłoża

Nowe tynki cementowo-wapienne. Można je malować nie wcześniej, niż po 4 tygodniach od położenia. Po tym czasie z reguły następuje pełne utwardzenie tynku i obniżenie jego alkalicznego odczynu. Przed użyciem nowoczesnych farb nie wolno wykonywać tzw. białkowania (nanoszenia na powierzchnię świeżego tynku roztworu wapna). Zabieg ten należy zastąpić gruntowaniem podłoża preparatem głęboko penetrującym. Wzmacnia on tynk, wiąże słabo przylegające cząsteczki kruszywa i zmniejsza nasiąkliwość podłoża. Izoluje też skutecznie od jego alkalicznego odczynu, z którym kontakt dla niektórych rodzajów farb jest niepożądany. Gruntowanie wykonuje się jednolub dwukrotnie, zależnie od chłonności tynku. Do malowania można używać dowolnych farb.

Tynki malowane farbami klejowymi i olejnymi. Cienkie i dobrze przylegające stare powłoki maluje się farbą podkładową zawierającą żywice alkidowe, a następnie – farbą akrylową lub lateksową. Podłoża z farb klejowych można również pokrywać bezpośrednio farbami polioctanowymi.

Gładzie gipsowe i płyty gipsowo-kartonowe. Można je malować dowolnymi farbami po uprzednim zagruntowaniu podłoża.

Niezmywalne plamy i zacieki. W miejscach występowania niezmywalnych plam, np. śladów po pożarze, przebarwień od dymu nikotynowego czy zacieków z rdzy, konieczne jest nałożenie izolującej farby podkładowej. Są to najczęściej farby rozcieńczalnikowe na bazie żywicy alkidowej lub wodorozcieńczalne alkidowo-lateksowe. Po wyschnięciu izolowaną powierzchnię można malować dowolną farbą nawierzchniową. Przy dwukrotnym malowaniu farba izolująca może również pełnić funkcję powłoki nawierzchniowej.

Tapety typu raufaza (do malowania). Do ich pokrywania należy używać farb wysokiej jakości – akrylowych lub lateksowych o dużej gęstości. Farbę nakłada się w stanie nierozcieńczonym, gdyż nadmiar wody może doprowadzić do odspojenia się tapety.

Tapety z włókna szklanego. Do ich mocowania używamy farby podkładowej, pełniącej jednocześnie funkcję kleju. Farby te dobiera się odpowiednio do stopnia

zawilgocenia pomieszczenia – inne przeznaczone są do pomieszczeń suchych, inne zaś do „mokrych”. Po przyklejeniu tapetę z włókna szklanego można malować farbą lateksową lub akrylową.

Akrylowa farba nawierzchniowa do wielu zastosowań, m.in. w pomieszczeniach „mokrych” (fot. Dyrup)

to uzyskany rezultat nie zawsze będzie zadowalający.

Szerokość wałka oraz długość jego runa dobieramy do **gęstości farby i planowanej gładkości powierzchni.** Przy równych, wygładzonych podłożach wystarczą prowadzenie wałka pionowymi równoległymi pasami, od góry do dołu. Powierzchnie chropowate malujemy metodą krzyżo-

4 Postępując się takim zestawem bez problemu sami odmalujemy wnętrza naszego domu (fot. B.M. Polska)

wą – najpierw nakładamy farbę poziomo, a następnie wygładzamy pionowymi ruchami wałka. Zanim zacniemy pokrywać dużą płaszczyznę, pędzlem lub małym wałkiem malujemy narożniki i inne trudno dostępne fragmenty pomieszczenia.

Na świeżej farbie nie można wykonywać żadnych poprawek, gdyż łatwo wtedy powłokę uszkodzić. Ewentualne uzupełnienia wykonujemy po całkowitym wyschnięciu ściany.

Dane teleadresowe producentów zamieszczamy na str. 65

Co, za ile:

- farba emulsyjna popularna	20-35 zł/10 l
- farba akrylowa	70-150 zł/10 l
- farba akrylowo-lateksowa	80-250 zł/10 l
- farba izolująca	20-25 zł/l
- farba strukturalna	80-120 zł/10 l

Podajemy ceny brutto